

TORSDAG 13 JULI. NR 28/2017

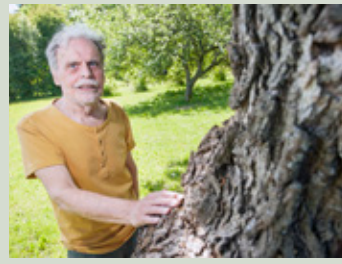
Läger som ger minnen för livet

Sista sidan

Gud väntar vid hjärtats dörr

Sidan 2

Vi måste våga prata om döden

Sidan 8

Noah är en av 6 000 på sommarmöte

Sidan 5

Ny strategi ska hjälpa Jakobstad möta framtiden
Sidan 4

Livsåskådningar på kollisionskurs
Sidan 6

Patrick Wingren söker ensamheten
Sidan 15

LEDARE ROLF AF HÄLLSTRÖM

Därför behövs religionsdialogen

EKUMENISKA SAMTAL kristna samfund emellan går an, men en dialog religioner emellan står sällan på den kyrkliga agendan. En kyrka ska missionera och evangelisera och inte låta ifrågasätta sin tro. I förlängningen finns misstanken att samtalen främjar religionssynkretism.

Religionssamtal har alltid förts, men mellan teologer ur "facket". Begreppet interreligiös dialog innebär att kontakten sker på gräsrotsnivå, mellan vanliga troende.

Vår lutherska kyrka ingår i Borgågemenskapen, en kyrkounion av nationella folkkyrkor i Norden, Baltikum och på de brittiska öarna. En första rapport om hur medlemskyrkorna svarat mot utmaningen från det mångreligiösa Europa innehåller flera berättelser om det positiva i att lära sig respektfullt tala om trosfrågor med personer av annan tro. Kontrasterna kan fördjupa förståelsen för ens egen tro.

Church of England är den av kyrkorna som har mest erfarenheter. I England har hundratals kyrkor konverterats till moskéer. Storbritannien är knappast på väg att bli ett muslimskt land, men det är en tidsfråga innan fler engelsmän går till moskén än till en kristen kyrka.

ISIN RELATION till religiösa samfund följde de brittiska myndigheterna länge den europeiska linjen att religion hör till samhällets marginal. I takt med att gruppen icke-kristna i landet ökade kunde myndigheterna understryka sin neutralitet genom att tala om den kristna julen som "winterval". Vår egen diskussion om *Den blomstertid* på skolavslutningar är en parallell av samma neutralitetsiver.

Men den brittiska regeringen har svängt om och ser nu tron som en möjlighet. Händelser som pedofilhärvan i staden Rotherham bland muslimska män som kunde pågå i många år för att polisen inte vågade ingripa av rädsla för att stämpas som islamofob eller rasistisk har gjort sitt till. Myndigheterna uppmuntrar i dag programmatiskt till interreligiös dialog trossamfund emellan och får tack vare det en välkommen referens.

I Sverige är det Göteborg som kommit längst med den interreligiösa dialogen. Det som började som en anspråkslös utställning i arabisk kalligrafi är i dag ett fungerande interreligiöst center som drivs i stadens regi.

DE BRITTISKA myndigheternas uppmuntran har varit framgångsrik – interreligiösa veckor är standard på många håll i England. Så framgångsrik att ordet interreligiös blivit ett uttryck för medborgerlig godhet och inte utan synkretistiska drag.

Inom samfundet är sin självfall medveten om skillnaderna. Lösningen är att de religiösa samfundet själva måste hålla kvar initiativet till hur dialogen dem emellan ska utveckla relationen som goda grannar och respekten för vars och ens egenart.

Det finns en parallell i vår skolas undervisning i egen religion. Respekterar man inte olikheterna utan går in för ett gemensamt religionsämne går undervisningen mot ett slags statlig kvasiideologi.

Rolf af Hällström är tidigare redaktör på Kyrkpressen.

PROFILEN: OLE HOLMBERG

"Under dialogen säger Gud: 'Vet du Ole, jag är ganska mänsklig. Därför stannar jag hos dig'".

Prästen som vände om

Gud möter dig inte vid kyrkans dörr utan vid ditt hjärtas dörr, säger Ole Holmberg som minns speciellt två Gudsmöten från sin tid som präst.

TEXT OCH FOTO: JOHAN SANDBERG

Han kallar det omvändelse. Då prästen under gudstjänsten vänder sig från altaret mot församlingen. Som präst har **Ole Holmberg** omvänt sig åtskilliga gånger. Men de två gångerna han minns vände han sig om i ilskan.

– De gångerna var jag mycket ofrom. Den ena gången, en söndag, hade jag haft en lång dag med många förrättningar och ett dop i Närpes kyrka på kvällen. Efter dopet tänkte jag; vad skönt, nu är dagen över. Jag har ytterrocken på mig och är på väg ut ur sakristian då telefonen ringer. Kollegan som ska ha nattvardsgudstjänst i Pörtom har blivit sjuk. I stället för att promenera hem sätter jag mig i bilen och kör till Pörtom. Jag är besviken och arg, också på Gud. Han har fått ta emot en hel del från mig under åren.

Ilskan hade inte gett med sig när gudstjänsten börjar. Men när han vänder sig mot församlingen från altaret händer något.

– Jag blev fylld av kärlek. Jag kände mig älskad av Gud och jag kände kärlek till församlingen. Jag svängde från total ilska till total kärlek. När jag stod i predikstolen tänkte jag vilken nåd det är att få vara med om den här kvällstunden i kyrkan.

Att det var Gud som ändrade hans sinnesstämning är han övertygad om.

– Gud är annorlunda. Vi är vana med att han hör vår bön när vi ber mycket. Det tror jag också. Jag börjar min dag med bön. Men den gången bad jag inte.

Den andra omvändelsen inträffade då han vikarierade i Kristinestad och skulle hålla gudstjänst på både finska och svenska.

– Jag räknade med att inga andra präster skulle delta så jag lånade en betraktelse av en känd finsk teolog ur en bok.

Men när han kom till kyrkan på sön-

dagen upplyste vaktmästaren honom om att biskopen och femton präster deltar i gudstjänsten.

– Jag är temperamentsfull så jag blev arg. Jag sade inget men inom mig kokade det. Men när jag vände mig om och jag såg biskopen och biskopinnan och en lång rad präster hände något. Jag fick svårt att hålla mig för skratt. Det satt i under hela gudstjänsten. Vilken Guds humor att prästerna och biskopen satt där när jag inte räknat med någon präst alls.

Holmberg skulle gärna diskutera de här händelserna med en psykolog. Hur är det möjligt att man kan ändra i sinnesstämningen så radikalt? För både kärleken och humorn var verkliga.

Ole Holmberg har också varit med om en omvändelse i traditionell mening. Han växte upp i en spårvagnsförärfamilj med sju barn i Helsingfors.

– Jag har alltid haft en barnatro. Men när jag var 25 år gammal fick jag beskedet att jag har en galopperande lungshot. Jag trodde jag skulle dö. Då deltog jag i en mötesserie i en kyrka. Den som ville tala med en präst uppmånades stanna kvar i bänken efter mötet.

Den andra kvällen stannade han kvar och talade med **Per Wallendorff**.

– Jag berättade om min nöd. Jag sade att jag måste läsa Bibeln mera och be mera. Han rättade mig och sade du får läsa Bibeln, du får be. Så småningom kom jag till en Jesus-tro där Jesus var svaret på allting. Jag var en riktig halleluja-människa och jag vittnade om min tro. Men senare, med hjälp av **Erik Ewalds**, nyktrade jag till i min tro då han punkterade mina trosballonger en efter en. Jag förstod att det var jag som har ansvaret för mitt liv.

Nu, 62 år senare är han ett levande bevis på att sjukdomen inte var till

döds. Då han kom sig till Mjölbolsta sanatorium fann man inga spår av den.

– Per Wallendorff sade efteråt att provresultaten antingen hade förväxlats eller så var det ett Guds helande under. Årligt talat har jag själv aldrig tagit ställning till vilket alternativ som är det mest troliga.

Nu har Ole Holmberg knutit ihop sitt liv genom att ge ut sin självbiografi.

– Det är en bok jag bara måste skriva. Jag har skrivit den åt mig själv för att skriva av mig.

Han har skrivit dagbok under hela sitt vuxna liv. I den antecknar han dialogerna han för med Gud.

– Då jag upplevt ett moraliskt misslyckande tyckte jag att Gud borde överge mig. Jag hade syndat på nåden då jag fann glädje i att synda fast jag visste det var fel. Men i stället kände jag Guds närhet. Under dialogen säger Gud: "Vet du Ole, jag är ganska mänsklig. Därför stannar jag hos dig."

Gud rodnar inte, slår Holmberg fast.

– Vi är bristfälliga och blir aldrig några helgon. Men vi är benådade och möts av Guds kärlek då vi har en äkta vilja att göra det rätta. Vilken befrielse att vi är älskade och accepterade så ofullkomliga vi är.

Han har svårt med synen att man måste komma till kyrkan för att möta Gud.

– Nåden är något större än att man går in genom kyrkdörren som fattig syndig människa och kommer ut förlåten. Den som går i kyrkan varje söndag är då fattig syndig människa varje vecka. Jag tror inte att den som går i kyrkan mera sällan har en längre nådatid.

Ole Holmberg tror att man kan vila i nåden.

– Nåden är att vara accepterad. Jag var inte from den gången i Pörtom kyrka. Jag var ful i truten mot Gud och gjorde ingenting för att få uppleva den kärlek jag fick.

Han tycker det är synd att människor uppfattar att man väljer mellan att leva ett bra liv eller att vara troende.

– Om man strävar efter ett värdigt liv och vågar möta sitt mörker mognar man och det blir ett äkta liv. I det livet får en äkta människa möta Gud.

KYRKPRESSEN REDAKTIONEN

Ansvarig chefredaktör
May Wikström
tfn 040 153 0313
may.wikstrom@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Helsingfors
Sandvikskajen 13
00180 Helsingfors
tfn (09) 612 615 49/
040 831 6545
redaktionen@kyrkpressen.fi

Redaktionen i Österbotten
Norrmalmsgatan 21 A,

68600 Jakobstad
tfn 040 831 3599
Redaktörer e-post:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi
Hanna Björklund
Ulrika Hansson
tfn 040 831 6322
Christa Mickelsson
tfn 040 831 6788
Emelie Melin
tfn 040 831 6748
Johan Sandberg
(Österbotten)
tfn 040 831 3599

Nicklas Storbjörk
tfn 040 831 6545
Sofia Torvalds (tjänstledig)
Webbredaktör:
webred@kyrkpressen.fi
Layout: Malin Aho
tfn 040 831 6902

Utgivare: Fontana Media Ab
Bank: Danske Bank
IBAN: FI34 80001301158540
BIC: DABAFIHH

Paradbild: Nicklas Storbjörk
Tryck: Botnia Print, Karleby

ADRESSÄNDRING

Kyrkpressen är en gåva till dig från din församling!

I regel uppdateras din adress också i Kyrkpressens adressregister när du gör en flyttanmälan. I annat fall, vänligen kontakta **din församling**. Om du beställer Kyrkpressen privat kontaktar du oss: prenumeration@kyrkpressen.fi.

KYRKPRESSEN ANNONS

Annonsredaktör:
Erika Rönngård
tfn 040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonspriser:
Färg 2,05 €/spmm
Svart-vit 1,65 €/spmm
+ **Moms 24%**

Radannonser:
4,50 €/rad inkl. moms.
Familjeannonser:
1 €/spmm inkl. moms.

Lämna in din annons på kyrkpressen.fi helt utan extra kostnad.
För familje- och radannonser per telefon, mejl eller post tillkommer 5 euro i serviceavgift.

Annonsdeadline torsdagar klockan 12 veckan före utgivning.

Annonsförsäljning:
fornamn.efternamn@kyrkpressen.fi

Ludvig Andersson,
tfn 044 050 3020,

Jonny Åstrand,
tfn (06) 347 0608,
eller 0500 924 528,
fax (06) 347 1018

Prenumerationspriser:
Finland & Norden 65 €
Utlandet 84 €

ISSN 0356-1275

OLE HOLMBERG i Närpes har skrivit sin självbiografi för sin egen skull.

OLE HOLMBERG

FÖDD FÖR 87 ÅR SEDAN I HELSINGFORS. BOSATT I NÄRPES DÄR HAN GICK I PENSION SOM KAPLAN 1994.

GIFT MED ULLA, HAR TVÅ SÖNER OCH SEX BARN-BARN, ALLA FLICKOR.

HAR GETT UT SIN SJÄLV-BIOGRAFI VARFÖR!
DÄRFÖR? BOKEN DISTRI-
BUERAS AV SCRIPTUM.

ÄR KONSTINTRESSERAD
OCH MÅLAR TAVLOR.

Fattiggubbe vandaliserad

SKADEGÖRELSE. Fattiggubben i Purmo utsattes i början av juli för skadegörelse. Någon hade brutit upp fattiggubben i jakt på pengar.

När vaktmästaren i Purmo, **Emma Forsman**, kom på jobb efter helgen upptäckte hon skadegörelsen.

– Fattiggubben var lemlästad. Någon hade slagit ett stort hål i bröstkor-
gen och delar av ansiktet

var trasigt. En del av pengarna från pengaskrinet var borta, bara några mynt var kvar, säger Emma Forsman till Österbottens Tidning.

Fattiggubben i Purmo råkade ut för ett rån också 1997. Denna gång är fattiggubben så vandaliserad att Forsman tror att det kommer att bli svårt att reparera den.

T.f. kyrkoherden Tomas Portin hoppas att de som

vandaliserat fattiggubben ger sig till känna.

– Pengarna som fattiggubben samlar in går till diakonin. Det är inte mycket pengar, men det går till familjer och ensamstående som behöver hjälp, säger Portin.

FATTIGGUBBEN I Purmo efter skadegörelsen.
FOTO: EMMA FORSMAN

Gammallaestadianer valde Taskila

VAL. Vid gammallaestadianernas stormöte Suviseurat i Björneborg valdes Kannusbon Matti Taskila till ny ordförande för Finlands fridsföreningars centralförbund.

Taskila är också ombud i kyrkomötet och han anser att gammallaestadianerna har en uppgift att fylla i det kyrkliga beslutsfattandet. I den pågående diskussionen om samkönade äktenskap

har Taskila en klar åsikt.

– Vi tror att äktenskap är ett förbund mellan man och kvinna. Men i det här skedet vill vi inte hota med att vi lämnar kyrkan om man skulle ta ett beslut i äktenskapsfrågan som inte är i linje med vad vi tror. I stället hoppas och ber vi att kyrkan ska hålla fast vid sin traditionella syn, sade Taskila till tidningen Kotimaa.

Glappet aktiva passiva oroar

FRAMTID. Glappet mellan de som är aktiva i församlingen och de som inte är det oroar kyrkoherde Bo-Göran Åstrand i Jakobstad.

TEXT: JOHAN SANDBERG

I samband med arbetet med att uppdatera strategiplanen för Jakobstads svenska församling har det här glappet seglat upp som ett lokalt särdrag som inte beaktats i den tidigare planen.

– Det finns medlemmar som är mycket aktiva i församlingen. Men det finns också de som inte syns så ofta men som vi tror är nöjda med församlingen. Blir glappet mellan de aktiva och de som inte vet vad församlingen gör till vardags för stort har vi en utmaning som heter duga, säger **Bo-Göran Åstrand**.

För att motverka att det sker tror Åstrand det är viktigt att hitta mötesformer med låg tröskel och som svarar mot församlingsmedlemmarnas livssituation och behov av gemenskap.

– Födelsedagsfesterna är ett exempel på något som har blivit mycket populära i vår församling. Gemenskapsmomentet i gudstjänsten skulle vi också behöva få mera rum för, säger han.

Han anser att de aktiva behöver få ännu mera möjlighet att engagera sig till förmån för de mindre aktiva.

– Församlingsfaddrarnas besök i hemmen betyder mycket för både dem själva och för familjerna. Men vi måste hitta flera utlopp för ett sådant engagemang.

Som lokala särdrag i Jakobstads räknar Bo-Göran Åstrand även den stora skaran frivilliga som engagerar sig i församlingens arbete och det stora antalet ungdomar som inte upplever församlingen som den gemensamma samlingspunkten.

– Det är positivt att så många frivilliga ställer upp och bidrar med sitt kunnande.

Ungdomarna ser Åstrand som en stor utmaning.

– Vi har en attraktiv hjälpledareut-

KYRKOHERDE BO-GÖRAN Åstrand i Jakobstad är oroad över att det kan finnas en växande skara människor som inte vad församlingen gör till vardags. FOTO: NICKLAS STORBJÖRK

”Det är så här framtidens församlingar kommer att se ut.”

Patrik Hagman

bildning och ungdomar som tar ansvar. Våra ungdomsarbetsledare är också regelbundet på plats i skolan. Men vi borde hitta flera ingångar till församlingen för att få flera med. Det viktigaste är ändå att ungdomarna känner sig sedda och bekräftade där de är med, säger han.

Antalet frivilliga och ungdomarnas plats i församlingen har redan beaktats i den sex år gamla planen.

Den lyfter också fram diakonin, kursverksamheten och gudstjänstlivet.

– Jag räknar inte med några större omställningar i den nya planen. Den handlar om hur vi ska prioritera. Församlingens vision och strategi ska vara enkla.

Arbetet med att uppdatera församlingens sex år gamla strategiplan har pågått under våren. Församlingsrådet har kopplat in Åbo Akademi och **Patrik Hagman** som deltagit i församlingens verksamhet både som deltagare och iakttagare.

– I stället för att sända ut enkäter till

församlingsmedlemmar har Hagman och hans assistent träffat fyra grupper på sex till tio personer som han intervjuat. Av alla som tillfrågades om att delta i grupperna var det endast två som av praktiska orsaker tackade nej.

Det ser han som ett tecken på medlemmarnas engagemang och att vilja berätta om församlingen.

– Det intresset bör vi ta fasta på i framtiden. Hagman sammanställer en rapport under sommaren. I höst presenterar han den för de förtroendevalda och anställda. Rapporten blir underlag i det fortsatta arbetet.

– Det är spännande att få jobba med församlingen i Jakobstad. Det är så här framtidens församlingar kommer att se ut, säger Patrik Hagman

Han har många tankar om de lokala utmaningarna men vill i det här sekdet inte ge offentlighet om dem.

Även om kyrkan har en gemensam strategiplan för församlingarna anser

PATRIK HAGMAN på Åbo Akademi är med och utvecklar Jakobstad svenska församlingens nya strategiplan.

FOTO: ARKIV/CHRISTA MICKELSSON

PRIDEFESTIVALEN UTNÄMNING

Kalpio årets Miss Gay

I samband med Pridefestivalen i Helsingfors härom veckan utsågs årets Miss Gay Finland.

I år var det söndagsskolläraren **Noora Kalpio** från Lahtis som fick utmärkelsen. I prisjuryns motivering-

FOTO: ASTRID LINDROOS

ar heter det att Noora Kalpio har byggt broar mellan olika grupper i samhället.

Vinnaren beskrevs även som varm och som en person som det är lätt att närma sig.

– Det känns helt fantastiskt. Min målsättning har alltid varit att bygga broar mellan människor. Det har

jag sagt många gånger, sade Kalpio i en intervju med tidningen Kotimaa efter att hon som femte person utsetts till Miss Gay Finland.

Kalpio säger att det hon slagits av när hon följt debatten om den könsneutrala äktenskapslagen och sexuella minoriteters rättigheter är att mycket av diskus-

sionen bottnar i rädsla. Hon erkänner att hon tidvis känt både uppgivenhet och ilska när hon följt med debatten.

Hon mjuknar dock rätt snabbt. Och har kunnat konstatera att samma rädsla finns också hos regnbågsfolket gentemot kyrkan.

– Det finns en utbredd rädsla mot kyrkan och tro-

ende som bottnar i de hatiska kommentar som rikats från vissa personer kyrkligt aktiva personer, säger Kalpio.

Hon önskar att man i stället för att diskutera åsiktskillnader som bottnar i bibelsyn i stället skulle kunna diskutera omtanke och kärlek människor emellan.

Sommarmöte lockade massorna till Ytteresse

SOMMARMÖTE. Förra helgen ordnade laestadianerna sommarmöte i Ytteresse. I vanlig ordning var det en talrik skara som mötte upp.

TEXT OCH FOTO:
NICKLAS STORBJÖRK

Sommarmötena i Ytteresse är en tradition som har över 90 år på nacken. Och att man har vanan inne att arrangera stormöten märks direkt när jag svänger in på parkeringsområdet. Parkeringsarrangemangen på åkrarna lämnar inte mycket i övrigt att önska och **Christoffer Ahlvik** är den som dirigerar mig till rätt plats.

– Det här är första gången som jag jobbar här på parkeringssidan. Som de flesta andra barn hjälpte jag först till som skräpplockare och efter det har jag varit glassförsäljare, berättar 20-åriga Christoffer Ahlvik.

Vad är då det bästa med sommarmötet?

– Ordet och samvaron. Här finns en hel del bekanta som kommer längre ifrån som jag bara träffar på sommarmötena, säger Ahlvik.

Ahlviks svar är inte unikt. De flesta som jag träffar lyfter fram just predikningarna och den sociala biten som det viktiga.

– Det bästa med mötet är att få höra Guds ord och gemenskapen, säger också **Anna Gäddnäs** när jag träffar henne och maken **Kristian** samt 4-åriga sonen **Noah** precis när fredagskvällens möte har avslutats.

För dem är det en årlig tradition att delta i sommarmöten. Utöver mötet i Ytteresse brukar de också besöka sommarmötena i Källby och Bosund. Och så blir det ofta något möte i norra Sverige också.

– Barnen trivs också väldigt bra på sommarmötena och de har lätt att hitta lekkamrater, säger Anna.

Daniel Sundqvist är den som håller i trådarna för arrangemangen kring sommar-

DET GÅR åt en hel del kaffe, grisar och annan mat under helgen. – Vi försöker hålla priserna på maten så låg som möjligt, säger Daniel Sundqvist från arrangörstabben.

FÖR JASMINE Hjulfors och Hanna Granholm (t.v) och Kristan, Anna och Noah Gäddnäs (mitten) är det tradition att gå på sommarmöten. Daniel Sundqvist (t.h.) är ytterst ansvarig för att det praktiska fungerar under helgen.

mötet. Det här är tredje gången han axlar det ansvaret.

– Inför årets möte har vi förbättrat vägarangemangen kring parkeringen med lite nya vägar. Själva planeringen inför mötet drog igång i mars. Då utsågs ansvarspersoner för olika områden, berättar Sundqvist.

Av besökarna uppskattar Sundqvist att cirka tjugo procent kommer längre ifrån.

– Vi brukar ha upp mot ett 100-tal husvagnar och husbilar här. Men då finns det ju också en del som tar in på camping eller övernattar hos släktingar.

SOMMARMÖTET I YTTERESSE

• **Det är** Punsar Bönehusförening rf som är ansvarig för mötesarrangemangen. Mötet hålls i anslutning till bönehuset i Ytteresse och har en lång tradition. Det första större sommarmötet ordnades vid det gamla bönehuset sommaren 1926.

• **Det första** bönehuset byggdes år 1909 i Ytteresse. Huset, som ännu finns kvar, tjänade sitt ursprungliga syfte ända till 1996 när det nya bönehuset togs i bruk. Det gamla bönehuset är i dag byagård.

• **Den laestadianska** väckelsen lever ännu stark i Esse. Av Esse församlings cirka 2 800 medlemmar räknar cirka 40 procent väckelsen som sitt andliga hem. I bönehuset samlas varje söndag cirka 500 personer till möten och söndagsskola.

• **Totalt samlar** sommarmötet 5000–6000 deltagare och cirka 1 000 frivilliga hjälper till för att få det praktiska att fungera.

”Det bästa med mötet är att få höra Guds ord och gemenskapen.”

Anna Gäddnäs

Åstrand att det ändå behövs en lokal plan.

– Det är inte realistiskt att landets alla 400 församlingar kan prioritera lika. Var och en har egna lokala särdrag beroende på orten och dess andliga klimat.

De lokala planerna får inte avvika från kyrkoordningen.

– Även om en del församlingar nöjer sig med kyrkans allmänna plan så är de lokala planerna inte ovanliga. Däremot har jag inte hört om någon församling som gjort motsvarande kartläggningsarbete som grund för sin plan som vi nu beställt.

– Det är viktigt att församlingen håller fingret på tidens puls, säger Åstrand.

Patrik Hagman konstaterar att aktionsforskningen, det vill säga att man ser på församlingarnas verksamhet, är en stor trend inom den teologiska forskningen. Det här är ändå första gången han är involverad.

– Men jag hoppas att det inte är sista, säger han.

KYRKBRAND ERSÄTTNING

Kyrkbrännare behöver inte betala

Försäkringsbolaget If har valt att efterskänka hela skulden till den man som tände på kyrkan i Ylivieska i mars i fjol skriver Helsingin Sanomat. Mannen

dömdes av Ylivieska-Brahestads tingsrätt för grov skadegörelse men ansågs samtidigt vid brottstillfället ha varit otillräcklig. Han tilldömdes därför inte något straff utan förpassades i stället till tvångsvård. I undersökningar har det konstaterats att mannen lidit av paranoid schizo-

freni sedan år 2013.

Trots att den år 1989 födde mannen inte dömdes till straff var han fortsättningsvis ersättningsskyldig till försäkringsbolaget för de skador han orsakat. Efter utdragna förhandlingar mellan försäkringsbolaget IF och Ylivieska församling enades man tidigare i år

om att ersättningsbeloppet för kyrkan som totalförstördes i branden är sex miljoner euro.

Brita Palmu, som ansvarar för ersättningar på If, säger att man från bolagets sida konstaterat att det gynnar både dem och den dömda mannen att efterskänka skulden.

– Ett ersättningskrav från vår sida skulle kanske inte leda någon vart ändå, säger Palmu.

Det här är andra gången på drygt tio år som If tvingas betala ut ersättningar på grund av en anlagd brand i en kyrka. När Borgå domkyrka brann år 2006 dömdes den skyldige då 18-åri-

ge mannen att betala 4,3 miljoner i ersättning till If.

Planeringen av en ny kyrka i Ylivieska är i full gång. 214 bidrag kom in i en planeringstävling tidigare i år och under sensommaren tar kyrkofullmäktige beslut om man går vidare med någon av de inlämnade bidragen.

Kampsång och psalmer

TEATER. Kvinnokamp och moderskap i skuggan av skorstenen. Den fortsatta skildringen av arbetarnas livsöden vid Oravais fabrik vill lyfta upp universellt mänskliga teman.

TEXT: EMELIE MELIN

Lilla Saga (**Linn Österberg**) jagas hem från skolan av sina plågoandar. När de fångar in henne ger hon ifrån sig ett högt tjut – det första ljud som kommit över hennes läppar på över ett år, sedan lillebroderns tragiska drunkningsolycka.

Fyra år efter premiären av *Lumpänglar* får publiken vid Oravais teater igen möta arbetarna vid textilfabriken, "Masunin".

– Det stod klart för mig att det här måste få en fortsättning. Både för att den blev så omtyckt av publiken och för att människor levde sig in i världen och kom karaktärerna så nära. Det fanns så många trådar att spinna vidare på. De levde kvar för mig också, de här personerna, säger manusförfattaren och regissören **Annika Åman**.

I *Lumpänglars väg* möter vi Härmi-Alma (**Alexandra Mangs**) där den förra pjäsen lämnade henne: ensam med sin stumma dotter Saga, övergivna av vävmästare Wallenius som åkt tillbaka till sin riktiga familj i Sverige.

– På många sätt är det här Sagas berättelse, säger Annika Åman. Vi får följa henne från stum flicka till ung kvinna.

Pjäsen utforskar relationen mellan mor och dotter. Alma – som kämpar för bättre arbetsvillkor och lika lön för fabrikskvinnorna – och dottern Saga (Agnes Bertell) har olika politiska åsikter och uppfattningar om vem som är en lämplig partner, men mellan dem står också outtalade hemligheter och oarbetade trauman. "Det där har vi redan lämnat bakom oss", avfärdar Alma.

Åman tänker sig att det är vanligt sätt att hantera svåra saker i vår finländska kultur.

– Men det löser inga problem utan skapar bara en mer ansträngd relation.

Alma väcker reaktioner genom att som kvinna ha starka åsikter och säga vad hon tycker. Men vi ser också hennes sårbarhet.

Livsåskådningar kolliderar

På Masunin finns många kvinnor och barn. En ensamstående mor måste orka i vardagen, med ekonomin, med allas blickar på sig. På fabriken kan jargongen vara rå, där frodas skvaller och rykten. Men mellan replikerna stöttar kvinnorna varandra i handlingar.

– De är väldigt olika varandra, kvinnorna vid Masunin, konstaterar Åman,

VINTERKRIGET KOMMER. Det oroliga världsläget berör också arbetarna vid textilfabriken i Oravais FOTO: OVE LILLAS

som har valt att lyfta fram olika livsöden och livsåskådningar. Och ändå kan de vara bästa vänner och finnas där för varandra. Kampsånger och andliga sånger sjungs sida vid sida.

Parallellt med Almas och Sagas berättelse skildras en annan relation mellan mor och dotter.

– Jag har ingen pappa och växte upp med mamma. Om det religiösa har jag inte samma åsikt alla gånger, jag vill själv göra mina val, säger **Evelina Österberg** om karaktären Maja.

Modern Jepo-Fina representerar det kyrkliga. Hon går på bönemöten, ber för sina grannar och försöker uppfostera dottern till en god församlingsmedlem. Fina, som fick sina drömmar om ett nytt liv i Amerika krossade när gruvan där hennes man arbetade kollapsa-

de och hon lämnades ensam med en nyfödd dotter, möter motgångar genom att sätta sin tillit till Gud.

– Det måste ju vara en prövning för Jepo-Fina. Hon hade syrenlila drömmar, väntade på att få bjuda på kaffe i bersån i Amerika. Men det blev inte så, säger **Lena Österberg** om sin rollfigur.

Lumpänglars väg handlar om två mödrar som vill sina döttrar väl.

– Men omsorgen tar sådana uttryck som inte är de bästa, säger Lena Österberg.

För när stunden kommer då Maja verkligen skulle behöva sin mamma vägar hon inte prata med henne. Åman ville lyfta upp baksidan av en sträng och ibland fördömande religiositet.

– Jag tror det är väldigt viktigt att vi pratar om det här. Det är något jag själv kan känna igen mig i. När det finns mycket

Förfinad bild av kristet tonårsliv

BOK

Vi

Författare: Agneta Kallis
Förlag: Eget förlag

Vi handlar om Jenny som flyttar från Sydösterbotten till Karleby, eftersom hennes föräldrar plötsligt

bestämmer sig för att åka utomlands för att jobba som volontärer. Jenny flyttar in hos sina morföräldrar och av en slump, eller av Guds ledning, träffar hon några nya vänner nästan direkt. Vännerna är alla kristna och Jenny dras snabbt in i deras gemenskap. Tillsammans med dem upplever hon allt det som en tonårings

sommar innehåller. Vänskap, kärlek, jobbiga föräldrar och sökandet efter rätt väg i livet.

Boken behandlar viktiga ämnen som tro, framtid, jobbiga hemförhållanden och kärlek, och skulle därför passa bra att läsa som diskussionsunderlag i en ungdomsgrupp. Men det jag saknar är förståelse för karaktärernas

känslor. Det känns som att jag aldrig riktigt får lära känna karaktärerna i boken på djupet, vilket gör det svårare att ryckas med. Ibland har jag till och med svårt att hålla reda på vem som är vem.

Jag tycker också att boken ger en lite förfinad bild av hur det är att vara kristen tonåring. Den genuina kristna gemenskap och de kloka tankar som tonåringarna i boken har

är något jag, trots att jag ganska nyligen varit kristen tonåring, inte känner igen.

Tanken med boken är god, men när inte riktigt ända fram. Jag skulle gärna läsa mera om vilka svårigheter man kan stöta på som ung kristen. Det här är en lättläst bok som ger en trevlig stund i hängmattan men inga känslostormar.

■ HANNA SANDBERG

sida vid sida

SAGA OCH Alma. Mor och dotter konfronteras över sina politiska åsikter, men i bakgrunden ligger obearbetade sorger. FOTO: OVE LILLAS

ter och umgås på riktigt.

Här leker alla med samma boll och byn som uppfostrar barnen blir mer än ett talesätt. Det kan också Lena Österberg som har med två barn i pjäsen intyga.

Repetitionerna började i snöslask och hagel. På premiärkvällen visar termometern kring tolvstreck och en samfällidrysning går genom publiken när en bas-tubadare håller hinken med åvatten över sig. Sådan är utomhusteater.

– Det är intensivt. Man lever så med den här rollfiguren. Fast jag är hemma och klipper gräsmattan tänker jag på hur Fina skulle ha tänkt och gjort, säger Lena Österberg.

– ”Dem ska vit att vi finndist.” (De ska veta att vi fanns.) Så säger en av fabrikskvinnorna i pjäsens sista scener. Lumpänglars väg utspelar sig mellan åren 1933 och 1945, en liten bit lokalhistoria mitt i stora världshändelser.

Traditionen att spela lokalhistoriska pjäser är stark här på Oravais teater och Annika Åman har fostrats in i det sedan hon första gången stod på scenen som femtonåring.

– Det öppnade ögonen för att historia kan vara så intressant. Det som hänt här, i mina trakter där jag cyklade omkring som barn, säger hon.

Innan hon bekantade sig med masuunarnas historia visst hon inget om schismerna och det klassamhälle som funnits här i Oravais.

– Jag har pratat med gamla människor som suttit med tårar i ögonen och berättat att de alltid känt att de haft en stämpel, säger Åman.

Hon känner att de har ett ansvar att fortsätta berätta om det som utspelat sig. Genom att skildra det i en fiktiv berättelse ryms universella mänskliga teman med, alla livets ingredienser.

– Det är väldigt aktuellt att koppla till sig själv idag, säger Lena Österberg. Kanske får publiken möjlighet att stanna upp lite och fundera på hur vi är som personer och mot andra människor.

LUMPÄNGLARS VÄG

Manus och regi: Annika Åman

Musik: Charlotta Kerbs

Mask: Anna Vesterback

Kostym: Marina Karppinen

Medverkande: Agnes Bertell, Evelina Österberg, Alexandra Mangs, Anci Holm, Boris Bränn, Lena Österberg, Pia Simons, Ulf Johansson, Heidi Nyman, Roland Engström, Arttu Flen, Kaija Grannas, Stefan Sandin, Sune Nygård m.fl.

Spelas på Oravais teater 6–30 juli

ESSE FÖRSAMLINGS kyrkoherde Kaj Granlund och glaskonstnären Jari Hangassalo i det nyrenoverade gravkapellet vid Esse gravgård.

Testamente gav skinande kapell

KAPELL. Alice Källström var inte medlem i församlingen. Men tack vare hennes testamente har Esseborna nu ett nyrenoverat gravkapell att tillgå.

TEXT OCH FOTO:
NICKLAS STORBJÖRK

– Alice Källström ville att det skulle finnas en lokal utöver kyrkan där det skulle gå att hålla begravningar, berättar kyrkoherde Kaj Granlund.

Att bygga en helt ny uppvärmd lokal för testamentspengarna var inte möjligt. Däremot räckte testamentet för att rusta upp det gamla gravkapellet som står vid gravgården i Esse.

Arbetet påbörjades för ett

år sedan och tidigare i vår kunde kapellet tas i bruk.

– Kapellet var i ganska dåligt skick och en hel del trämaterial måste bytas ut. Dessutom har det dränerats runt kapellet, berättar Kaj Granlund.

Kapellet, eller bårhus som det kallades tidigare, byggdes i samband med att gravgården flyttades från kyrkan på 1890-talet. Orsaken till det var att det på grund av hälsomässiga orsaker inte längre fick finnas gravgårdar i centrum av orter.

Vår, sommar och höst

Kapellet har ingen isolering vilket naturligtvis begränsar användningstiden till vår, sommar och höst.

– Kapellet är ett bra komplement till kyrkan och vi har redan hunnit ordna en begravning här, berättar Kaj Granlund.

På insidan är utsmyckningen vackert minimalistisk och utsträcker sig i stort sett till tre fönstermålningar som glaskonstnären Jari Hangassalo från Jakobstad har gjort.

– Från församlingens sida tog man kontakt med mig för ungefär ett år sedan. Även om jag gör glaskonstverk till många olika byggnader tycker jag att det är extra roligt att få jobba med olika kyrkobyggnader, berättar Hangassalo som har hela Finland som sitt arbetsfält.

Kaj Granlund är nöjd med slutresultatet.

– Jag tycker om idén med ljuset som motiv. Ljusets är olika långa vilket symboliserar att vi människor får olika mycket tid här på jorden. Men likt ljuset får vi lysa på den plats vi finns under den tid vi får.

PÅ TVÄREN ULRIKA HANSSON

Gubbdagis, ja tack!

På onsdag och fredag morgnar samlas de. De leddigt klädda äldre herrar-

na som slår sig ner vid bordet utanför tältkaféet på torget. I köksfönstret lutar jag armbågarna mot

arbetsbänken och ser hur de pratar ivrigt, tar en påtar och lutar sig tillbaka mot de lite skrangliga ryggstöden. Torget ser solvarmt och nyvaknat ut.

Jag har alltid gillat de där små klungorna av gråhårmän. Redan på flickrumsväggen hade jag ett vy-

kort med äldre gentlemän i Grekland som sitter på precis samma sätt som ”mina” torghandlarna. Gubbdagis brukar det lite nedlättande kallas när män samlas och pratar, eller varför inte skvallrar, bort en stund. Men vad är bättre än ett otvunget möte, en stund av

gemenskap? Jag efterlyser lite fler tantdagisar också. Kvinnor ser man tyvärr sällan samlas på samma sätt.

Det är kanske något i det avslappnade mötet på neutral mark som gör att jag längtar efter att få slå mig ner på en stol jag också. Inte ett veckolångt planerande i en

Messengergrupp om när vi som tycker om varandra ska lyckas träffas, blommor som ska överräckas när middagen väl blir av och steken som ska vara lagom mör. Så måste det också få vara ibland, men vart tog allt det oplanerade vägen? Det har gått så långt att det känns totalt

naivt att ställa en sådan fråga i detta planlagda liv.

Men på sommarstugan tar jag noga vara på små samtal med grannen som pysslar i trädgården, och jag välkomnar bybon som cyklar förbi och stannar för att byta några ord, helt utanför schemat.

LINDRINGSVÅRD. Döden skrämmer. Samtidigt känns den som något som inte gäller oss, inte nu. Den vardagliga döden som sker i hem, på sjukhus och vårdhem är nästan osynlig i samhället. Men de som har mött den och de som arbetar nära den varje dag vill ändra på det.

Ett gott liv, till slutet

TEXT OCH FOTO: EMELIE MELIN

Ett besök på avdelning 11

Det ihållande sommarregnet smattrar svagt mot fönsterrutorna. I korridoren är det lugnt, tomt så när som på en kår med rester från dagens lunch. Utanför kansliet står en vacker bukett från en av blomsterbutikerna i närområdet.

Det är i en sjukhuskorridor vi befinner oss.

– Men för mig känns det inte som ett sjukhus, säger **Lars Sjöman**, som är väl bekant med personalen och möts av vänliga leenden och glada hälsningar när han kommer in.

Trots att det är en plats dit människor kommer i slutet av sina liv finns här inget mörkt eller dystert. För när sjukdomen har vunnit förändras målet. Det handlar inte längre om att bota, utan om att göra resten av livet så gott som möjligt.

Ett par veckor, några timmar, eller flera månader. Hur länge en patient

stannar här beror på hur sjukdomen fortlöper och vilken vård som behövs. Det berättar **Paula Lagerstam**, som är avdelningssköterska här på avdelning 11 vid Storkärrs sjukhus i Helsingfors. Ibland kan patienten åka hem igen, för en tid eller slutgiltigt.

Här utgår värden och de dagliga rutinerna från patientens och de anhörigas behov. Smärtlindring, bra mediciner och skickliga läkare är en central del, men det handlar inte bara om det fysiska. Vården i livets slutskede, liksom den palliativa vården överlag, är helhetsbetonad.

– Att de fysiska symptomen sköts väl är en förutsättning för att människan får somna in i fred. Det ger också förutsättningar för att sköta om det sociala, att stödja och upprätthålla familjerelationer. Dessutom ser vi till att människan inte upplever ångest eller depression, säger **Eeva Suhonen**, som är läkare på sjukhusets palliativa avdelning.

I dagrummet delar en familj måltidsgemenskap, de vuxna barnen har ta-

DET KÄNNS inte som ett sjukhus, tycker **Lars Sjöman** om avdelning 11 vid Storkärrs sjukhus.

git med en somrig gräddtårta att bjuda sin mamma på.

– Vi har inga besökstider. Anhöriga kan komma och gå och även övernatta när de vill, säger **Paula Lagerstam**.

För den som inte har släkt eller andra anhöriga finns det frivilliga som kan samtala och sitta bredvid sängen. Avdelningen har ungefär en vårdare per patient och personalen är speciellt utvald och utbildad för uppgiften. Här jobbar flera sjukskötare med psykiatri som specialområde.

Viktigt för de närmaste

– Vi vårdar levande människor, säger **Eeva Suhonen**. De vill leva sina liv ända till slutet.

Det betyder också att inte förvägra människor njutningar och upplevelser – vare sig de handlar om ett normalt familjeliv, att få uttrycka sin sexualitet, eller att en sista gång besöka en kär plats och känna en viss doft. Till det goda i livets slutskede hör även kultur och konstupplevelser.

När döden närmar sig stiger det and-

liga till ytan, frågor som berör oss alla oberoende av religion. Två sjukhusetologer finns tillgängliga för den som vill samtala. Lagerstam och Suhonen betonar också respekten för olika kulturer och religioner. Här är alla jämlika. Vårifrån du kommer, vad du tror på spelar ingen roll.

Hur en människas sista tid i livet ser ut har stor betydelse även för de anhöriga.

– För de anhöriga är den bästa medicinen skicklig personal, att hon känner sig välkommen och kan vara säker på att hennes nära tas väl om hand, säger **Lars Sjöman**.

De små sakerna blir så viktiga. Mänsklig närvaro och en kärleksfull blick.

– I livets slutskede tycker jag det är viktigt att vårda människan på ett vackert sätt. Men en död människa är också värdefull och hon behandlas värdigt. Det är viktigt att de närstående får en lugn och fridfull bild av allt, säger **Eeva Suhonen**.

När allt fungerar kan det bli en be-

TENNISEN OCH nätverket kring den är viktiga för Lars Sjöman. De hjälper till att lindra saknanden.

Lars och Ingas berättelse

Några veckor tidigare träffar jag Lars Sjöman vid Kvarnbäckens tenniscentrum. Här verkar tennisföreningen han och två vänner grundade i slutet av 1970-talet och här spelar han ännu själv och coachar andra.

På klubbbrummets vägg hänger rader av tennisracketar från olika årtionden. De äldsta är fastskruvade i ramar för att träet i racketen inte ska böja sig.

– Den här har jag spelat med, säger Lars Sjöman och pekar på en vit racket av märket Karhu.

– Inga var min mentor i tennisen, min mentala tränare.

Tennisen och nätverk runt den är en av de saker som gör att han får tiden att gå och lindrar saknaden. Dessutom ägnar Sjöman en del av sin tid åt stödföreningen för vården i livets slutskede. Han har personlig erfarenhet av arbetet som görs vid Storkärrs sjukhus.

Här tillbringade hans fru **Inga** sina sista sju månader. Nästan 50 år var de tillsammans.

Inga trivdes med att sköta om hemmet och familjen och höll konditionen uppe med vattengymnastik och stavgång.

Körsången var hennes stora passion, hon sjöng bland annat i Johannes församlings kör Roströsten.

– När hon ännu var där på sjukhuset var jag hos henne varje dag. När cancerframskred påverkades hennes tal-förmåga. Men vi hade vårt eget sätt att kommunicera. Hon log åt alla som kom in i rummet. Ingas leende, "Inga hy-my", var känt på avdelningen, säger Lars Sjöman.

De sista veckorna märkte han själv att hennes krafter höll på att ta slut. En lördag meddelade personalen att de flyttat Inga till ett enskilt rum. Då var det bara några dagar kvar.

Lars Sjöman är tacksam för vårdpersonalens arbete. Han kallar det en lotto-vinst att Inga fick plats på avdelning 11. Innan det bodde hon hemma, tills benen inte längre bar.

Han berättar med värme om sköterskan som slutat sitt skift, men kom in i rummet där hans fru låg och sa att hon inte går hem förrän hon ser att allt är bra.

– Jag kan med gott samvete säga att det här var den bästa vården jag har sett, säger Sjöman. Vi vill göra allt som står i vår makt för att göra den ännu bättre.

"Vi hade vårt eget sätt att kommunicera."

Lars Sjöman

frielse: de anhöriga behöver inte längre uppleva att döden är något att vara rädd för.

Den osynliga vården

Vården i livets slutskede finns inte bara på en avdelning eller en plats. Kedjan som samverkar för att människor ska få leva den sista tiden i sitt liv och dö på ett värdigt sätt börjar hemma.

– Det finns mycket mer på det här fältet som aldrig syns, säger Eeva Suhonen som också arbetat som hemsjukhusläkare.

I Helsingfors finns fyra hemsjukhus som ger vård på samma nivå som på sjukhus, dygnet runt, hemma hos patienten och även fungerar som stöd för vården i livets slutskede vid vårdhemmen.

– Jag har oräkneliga gånger varit med och planerat vården för döende patienter på olika vårdhem i Helsingfors och vårdat många i livets slutskede hemma. Det är ett värdefullt arbete som inte syns någonstans och aldrig lyfts fram, säger Suhonen.

När symptomen blir för svåra eller de anhörigas krafter tryter kan patienten få plats vid de specialiserade avdelningarna på Storkärrs sjukhus. Det gäller också patienter från kliniken för cancersjukdomar eller något av stadens andra sjukhus.

Det är inte bara de två specialiserade avdelningarna som vårdar patienter den sista tiden i livet, det specialkunnande som finns sprids också till övriga avdelningar. Vid Storkärrs sjukhus vårdas varje år ungefär 800 patienter i livets slutskede.

Vid behov finns ännu ett steg i kedjan. Hospice, som Terhohemmet i Helsingfors, kan hjälpa när behovet av psykosocialt stöd är extra stort, till exempel om det finns små barn i familjen.

För alla dem som befinner sig inne i den här kedjan är vården av människor som snart ska dö inget främmande, ändå är den nästan osynlig för resten av samhället. Att ändra på det här är ett av målen för den förening som för ett år sedan bildades i just det här rummet.

VARJE VECKA får sjukhuset blommor från butikerna i närområdet; buketter som inte längre kan säljas till fullpris men ändå kan glädja människorna på avdelningen i flera dagar. Det är ett lite resultat av stödföreningens ansträngningar.

PAULA LAGERSTAM, Eeva Suhonen, Ulla Minkkinen och Lars Sjöman sitter och utbyter idéer i det rum där Helsingfors stödförening för vården i livets slutskede grundades för ungefär ett år sedan.

De vill inte gömma döden

STÖD. När livet går på räls, vem tänker då på den sista tiden? Att kunna tala öppet om döden och på olika sätt stöda dem som står inför den är föreningens mål. De välkomnar fler hjälpande händer och lyssnande öron.

TEXT OCH FOTO: EMELIE MELIN

”Det kan gälla dig”

– Döden göms inte undan, utan det blir allt mer en gemensam sak för oss alla att döende människor och deras anhöriga tas väl om hand här i Helsingfors, säger Paula Lagerstam.

Liksom de som arbetar inom vården vill Helsingfors stödförening för vården i livets slutskede (Helsingin Saattohoidon Tukiyhdistys) att vi ska kunna tala öppet om döden. Föreningen vill informera om vad vården i livets slutskede innebär och sprida ordet om något som är angeläget för oss alla.

– Vi vill stödja patienterna, de anhöriga och personalen – människor som är i kontakt med vården i livets slutskede, säger föreningens ordförande **Ulla Minkkinen**. Jag var nog själv ganska okunnig på det här området när jag gav mig in i uppgiften.

Jag lär mig hela tiden mera.

De flesta som hittills engagerat sig i föreningen är äldre. Lars Sjöman, som är en av föreningens styrelsemedlemmar, skulle gärna vilja att de unga var fler. Men så länge människan är ung och frisk känns möjligheten att det skulle komma att beröra en själv avlägsen.

– Man tänker inte på att det kan gälla en själv i framtiden, säger Sjöman.

Ett konkret mål för föreningen är att öka trivselen i vårdmiljön. En studerande från yrkeshögskolan Metropolia, **Lara Stenius**, har som sitt examensarbete skapat en inredningsplan för avdelning 11. Nästa steg är att samla in pengar för att kunna förverkliga den. Även om det kanske aldrig går att genomföra planen helt var detta också ett sätt att föra ut de här frågorna i allmänheten och visa unga studerande att den här verkligheten finns.

Målen utvecklas under vägens gång och det är inte tänkt att stödföreningen enbart ska bistå en avdelning på ett sjukhus. I framtiden, om pengarna finns, vill man också kunna understödja den vård som ges via hemsjukhusen.

”Jag känner att jag får mer än jag ger.”
Eeva Suhonen

Människor behövs

Den unga föreningen försöker nu samla idéer och involvera aktiva människor med goda idéer och viljan att jobba för att förverkliga dem.

Alla är välkomna att hjälpa till. Paula Lagerstam berättar att studerande från ett av stadens gymnasium brukar komma till avdelningen och göra frivilligt arbete som en del av sin etikkurs; de har sjungit julsånger, sätt påskgräs, suttit ner och pratat med patienterna.

Många av patienterna är svenskspråkiga, så det finns behov av konst- och kulturupplevelser även på svenska.

Frivilliga har utbildats i samarbete med staden och församlingarna, men få av de som gått kurserna har förbundit sig till arbetet. Flera frivilliga behövs alltså.

När det går bra ekonomiskt, du har ett bra jobb och livet blomstrar, hur många tänker då på det här? säger Lars Sjöman, som gärna skulle ta modell av det frivilligengagemang som finns i olika idrottsföreningar.

Eeva Suhonen vill uppmuntra människor med att goda handlingar mot andra också gör gott för en själv.

– Jag känner att jag får mer än jag ger. Patienternas berättelser och deras uppriktighet – de är så nakna och fria från allt onödigt – det ger så mycket kraft till de som jobbar här. Värdet av det går inte på något sätt att mäta.

VÅRDEN I LIVETS SLUTSKEDE

• **Palliativ vård** ges när sjukdomen inte längre kan botas. Den är inriktad på att öka livskvaliteten och hjälpa patienten till ett så aktivt liv som möjligt.

• **Vård i livets slutskede** (det sena skedet av den palliativa vården som tidigare kallades terminalvård) är aktiv lindringsvård när döden är nära och den sjukdom som kommer leda till döden inte längre behandlas.

• **I vården** ingår smärtlindring med mediciner samt psykosocialt, andligt och existentiellt stöd för patient och anhöriga.

• **Den här vården** ges på landets fyra hospice samt på sjukhus, inom hemsjukhusvården och på vårdcentraler.

• **Storkärrs sjukhus** i Helsingfors har en avdelning för vård i livets slutskede och en för palliativ vård. De grundades 2013 och 2014.

FÖRENINGEN

• **Helsingfors stödförening** för vården i livets slutskede grundades i juni 2016.

• **Mer information** om stödföreningen hittas på facebook.com/saattohoidontuki och frågor kan skickas per e-post till helsingin.saattohoidontuki@gmail.com.

UR EVANGELIET

”Allt du binder på jorden skall vara bundet i himlen, och allt du löser på jorden skall vara löst i himlen.”

Läs mera i Matt. 16:13–19.

OM HELGEN

Alla apostlars dag

Under den tidiga medeltiden började man fira apostlarna Petrus och Paulus dag den 29 juni till minne av deras martyrdöd.

Numera firas apostladagen till minne av alla apostlar. Söndagens texter handlar om apostlarnas kallelse och om en lärjunges uppgifter.

RUNT KNUTEN

”Hoppet som var ute är inne.”

Öppen sommarbibel-skola i Jakobstads kyrka onsdag kl. 18.00.

VÄLKOMMEN TILL SNOAN: SENSOMMARDAGAR FÖR SENIORER 23–25.8.2017

Vi delar skön gemenskap med lätt somrigt program, vi njuter av vacker natur och stilla stunder i kapellet, god mat, samtal och trevliga aktiviteter. Tisdag till torsdag, helpension i enkelrum, deltagaravgift 100 €. Anmälningar och information: verksamhetsledare Kalle Sällström, kontakt@forsamlingsforbundet.fi, 050-3562 475. VÄLKOMMEN!

Retreatgården Snoan
www.snoan.fi
019-244 3032

INSIDAN

Ansvärlig redaktör:
Erika Rönngård,
040 831 6614,
annons@kyrkpressen.fi

Annonsera i Kyrkpressen!
Ludvig Andersson 044 050 3020, ludvig.andersson@kyrkpressen.fi
Jonny Åstrand 050 092 4528, cjcenter@malax.fi
Kyrkliga annonser: 040 831 6614, annons@kyrkpressen.fi

BETRAKTELSEN ROBERT LEMBERG

FOTO: IRINA LEMBERG

Kyrkbyggets startskott

ÖVERTYGELSE ÄR ett mysterium. Hur kommer det sig att några har en tro och andra inte? I liknelsen om hur sådden kom att falla och ge olika skörd, verkar Jesus själv reflektera över trons möjlighet. Hur kom det sig att sådeskornen ibland faller på berggrund? Eller varför ger jorden ibland sådeskornen växt och näring? Varför var utfallet så olika då Jesus gick omkring och talade med och till människor? Vi får i evangelierna exempel på några lyckliga utfall. Men otaliga är de människor som hörde Jesus tala och knappt berördes alls.

Men också de som hörde honom och tyckte att han talade bra, gick knappast så långt att de trodde att Jesus var Guds son. Till det är steget långt. När Jesus frågar sina lärjungar vem människor menar att han är, kommer flera olika förslag: Johannes döparen, Elia, Jeremia, eller någon annan profet. Förslagen var många då och förslagen är många nu.

VI ÖNSKAR ibland att vi hade fått träffa Jesus. Det skulle stärka vår tro. Han talade ju ”med makt och myndighet”. Men å andra sidan skulle vi knappast ha imponerats av hans person. Sannolikt var han kort och liten, mörk och senig, inte alls sådan som man senare i kyrkokonsten föreställt sig. Han var inte någon triumferande konung, snarare en lidande tjänare. I jämförelse med prästerskapet och de skriftlärde som strålade i sin förträfflighet, var han troligen en ganska ömklig figur. Romarna hade ju rätt svårt att ta honom på allvar. De drev med honom in i det sista.

Petrus och lärjungarnas beaktelse att Jesus är Messias Guds son var avgörande. Nu fanns en grund för kyrkan. Och övertygelsen var given av Gud fader själv. Jesus stora kyrkbygge som sträcker sig genom tid och rum fick då sin början. Av det kyrkbygget är vi en del.

ROBERT LEMBERG

Robert Lemberg är kyrkoherde i Pernå församling.

I dag ser han fram mot varma dagar och nätter på havet.

Hans tips: Allting har sin tid och vart företag under himlen sin stund.

#bönetwitter

Jesus, låt oss känna igen dig när du kommer till oss.

Följ Kyrkpressens bönetwitter på sökordet #bönetwitter. Veckans tweet är skriven av Robert Lemberg.

HELGENS TEXTER

FÖRSTA LÄSNINGEN
Hes. 2:1–8

ANDRA LÄSNINGEN
Ef. 2:19–22

EVANGELIUM
Matt. 16:13–19

Apostladagen. Temat är ”I Herrens tjänst”.

PSALMFÖRSLAG

170: 1–3, 888, 897, 170: 4–6 (N).
Psalmerna är valda av Dag-Ulrik Almquist.

KLARSPRÅK

Apostel kommer från det grekiska ordet apostolos, som i sin tur betyder sändebud eller utsänd.

Under den tid när Nya testamentets böcker skrevs använde man ordet apostel för beskickningar och för personer som hade fullmakt att företräda någon annan. Man tror att det redan under Jesu tid kan ha funnits sändebud i Palestina som företrädde judar bosatta på annat håll. Urkyrkan började ge titeln apostel åt den som hade fullmakt att företräda kyrkan som helhet eller en enskild församling.

En annan innebörd av ordet är att Jesus lärjungar kunde kallas apostlar eftersom de företrädde honom i världen.

Källa: Wikipedia

KALENDERN 14–20.7

ÅBOLANDS PROSTERI

VÄSTÅBOLAND
Pargas församlingssamfund:

Sö 16.7 kl. 10: Högmässa i Pargas kyrka, Schmidt, Taulio.

Ti 18.7 kl. 20: Aftonandakt på Bläsnäsudden, Schmidt.

On 19.7 kl. 18: Veckomässa i Pargas kyrka, Schmidt, Lehtonen.

–kl 21: Konsert: Sommarnatt i Pargas, ”Där skärgårdsvisorna föddes” (jazz, improvisation, minimalism). Vokalensemble Signe. Fritt inträde – programblad 10€.

Nagu kapellförsamling:
Fre 14.7 kl 19: Trion Systrafolk håller konsert i kyrkan med folksångare upptecknade i Åbolands Skärgård.

Lö 15.7 kl 18: Sjung med oss i Mattnäs bönehus, Ami Taulio.

Sö 16.7 kl 13: Finskspråkig gudstjänst i Sjalö kyrka, Killström, Granlund.

On 19.7 kl 15–17: Sommarkaffe på Vita husets gård till förmån för flyktingarbetet i Nagu.

Korpo kapellförsamling:
Lö 15.7 kl 11: Sommargudstjänst i Utö bönehus, Killström, Granlund.

Sö 16.7 kl. 18: Sommargudstjänst i Korpo kyrka (St Mikaelskapellet), Killström, Granlund.

Houtskär kapellförsamling:
Sö 16.7 kl. 11: Spelmansgudstjänst i kyrkan, Paavo Norkko, Markus Ollila.

Injö kapellförsamling:
Sö 16.7 kl. 13 (obs! tiden): Högmässa i Injö kyrka, Vuola.

ÅBO

Sö. 16.7 kl 12: Högmässa, Domkyrkan. Bäck, Lempa. Kyrkkaffe.

ons. 19.7 kl 13–15: Sommarcafé, Aurelia. Välkommen liten som stor, ung som gammal för att dela en stund av gemenskap under sommaronsdagarna. Leksaker finns för de allra minsta och gården är öppen.

ÅLANDS PROSTERI

HAMMARLAND

Apostladagen 16.7:
Gudstjänst i Minneslunden kl 12
Mårten Andersson

JOMALA

Sö 16.07 kl. 11.00: Predikogudstjänst A Andersson, F Erlandsson, J Boholm-Saarinen

To 20.07 kl. 14.00: Musicafé i Café Allé F Erlandsson

MARIEHAMN

FR 14.07 kl. 14.00: Allsång till kaffet i S:t Görans café.

SÖ 16.07 kl. 11.00: Högmässa i S:t Görans, J-E K, G K.

TO 20.07 kl. 20.00: Konsert i S:t Görans, Spring sextett.

Sommarcafé S:t Görans har öppet vardagar kl. 11–16.
Kyrktaxi mot beställning, tfn 19500.

SUND-VÄRDÖ

Söndag 16.7 kl. 11.00: Högmässa med konfirmation i Sunds kyrka. Outi Laukkanen, Pipsa Juslin, Kati Juntunen.

Onsdag 19.7 kl. 19.00: Musik i sommarkvällen i Vårdö kyrka. Pipsa Juslin.

NÄRPES PROSTERI

KORSNÄS

Sö 16.7 kl. 11.00: Högmässa i Kyrkan, Leif Snellman, Jasmine Nedergård.

KRISTINESTAD

kristinestadssvenska församling
SÖ 16.7 kl 10: Gudstjänst i L:fjärds kyrka, Isaksson, Martikainen

SÖ 16.7 kl 12: Högmässa i Sideby, Norrback, Martikainen. Efteråt kyrkkaffe med 50-års jubilerande konfirmanderna i Sideby på Jonnsborg.

NÄRPES

www.narpesforsamling.fi

Närpes
Sö 16.7 kl 18: Kvällsmässa på Frank Mangs center. Snickars pred., Ingvesgård lit., S.Lindén

Övermark
Sö 16.7 kl 10: Gemensam högmässa på Högåsen i Övermark.

Pred. Bishop Björn Vikström, lit. Jakobsson, Ingvesgård, Sundqvist, Körsång under ledning av G.Lindén, sång av dagklubbarn under ledning av Lillemor Enlund. Pianist S.Lindén.

Pörtom
Ti 18.7 kl 18: Kyrkogårdsvandring vid Pörtom gravgård, guidning på finska. Deltagaravgift 5 euro, kaffeservering ingår. Arr. Närpes Guideklubb

KORSHOLMS PROSTERI

BERGÖ

Sö 16.7. kl. 14: Högmässa på Apostladagen, Björklund, Erica Nygård.

Pastorskansliet i Petalax är stängt v. 29–30.

Prosteriets utfärdsdag till Alskat: 24.8.2017. Buss från församlingshemmet kl. 8.45. Anmäl om deltagande till pastorskansliet tel. 050-5837353 senast 16.8.

Församlingsspastor Cay-Håkan Englund har semester 12.7–8.8. Vikarie är kyrkoherde Mats Björklund (050-4104226).

KORSHOLM

Sö 16.7. kl 10: Högmässa i kyrkan, Lindblom, Nordqvist-Källström.

KVEVLAX

Sö 16.7. kl 10: Högmässa med konfirmandjubileum. De som konfirmerades för 50 år sedan inbjuds med make/maka till högmässan med fotografering, servering och program i församlingshemmet efteråt. Låt budet gå!

MALAX

SÖ 16.7 kl. 10: Högmässa i kyrkan. Släkten Qvist medverkar, predikant professor Hans-Olof Kvist, liturg Kristian Norrback, kantor Svante Sjöholm.

TV HISTORIA

Kristendomen i Danmark

Historien om kristendomen i Danmark är en dramatisk berättelse om brutal maktkamp, häxbränningar, folkuppror och spirande demokrati från vikingatiden fram till i dag. I serien undersöker programvärden Cecilie Nielsen de många turena som ledde fram till att det i dag finns en Jesusfigur i de danska passen, att man hissar korsflaggan och att drottningen varje år avslutar sitt nyårstal med orden "Gud bevara Danmark".

1000 års tro sänds måndagar kl. 18.30 i Yle Fem, seriestart 31.7.2017. Avsnitten kan ses 30 dagar på Arenan.

JUBILEUM HELSINGFORS

Lekholmen 80 år!

Den 2 augusti inbjuder vi alla, gamla och yngre gamyler till Lekholmen för festmessa och – enligt gammal Lekstradition – knytkalas.

Lekholmen firar sitt 80:e verksamhetsår 2017 och detta jubileum till ära vill Johannes församling inbjuda Helsingforsare i alla åldrar som gått skriban på ön, varit holmledare eller för övrigt känner varmt för Lekholmen till festmessa och knytkalas. Besökarna får gärna hämta med sig något salt eller sött, kaffe står för samlingsen för. Bättidtabell: Suomen Saaristokuljetus Oy 0500-102 111 eller www.suomensaaristokuljetus.fi

STALLHAGEN
Stallhagen är ett mikrobryggeri på Åland som har bryggt öl av hög kvalitet sedan 2004.
Getavägen 196 AX-22410 Godby
www.stallhagen.com

FINLANDS STÖRSTA FÖNSTER- & DÖRRLAGER
BILLIGASTE!
LEVERANS GENAST!
NORDIC sale
Granvågen 1, 68555 Bosund
T. 721 0111, sale@nordicsale.fi
www.nordicsale.fi

KAARTOS
Båt & Snöskotersafari
Ove 050-530 8062, Björkö
Turer i Kvarkens naturvärldsarv. Med båt eller skoter, sommar som vinter.

MARKNAD
ÖNSKAS HYRA

Önskas hyra en etta i Åbo, nära Axxell. Kontakta Owe Backman 0400-513425

Tre pålitliga studeranden önskar hyra en bostad med tre sovrum fr.o.m. mitten av augusti i Vasa centrum. Andréa, tel. 0442022072

Skötsam och ansvarstagande flicka som skall börja studera historia vid Åbo Akademi, söker liten bostad i Åbo. Antonia Nyström, tel 0440-661012

ungt och pålitligt par från österbotten önskar hyra stor etta eller tvåa i Helsingfors. 050-3248969/minna

Skötsam första årets juridikstuderande önskar hyra etta i Åbo, gärna i närheten av universitetet. Tel. 0451131759

Två studerande 19-åriga kvinnor från Österbotten önskar hyra en tvåa i Helsingfors fr.o.m. mitten av augusti. Vi är båda skötsamma och rökfria. Max. hyra: 700-800 € Tfn:0504345620 0503077916

20årig, skötsam och rökfri, farmaceutstuderande tjej, önskar hyra etta i området nära Vik. Tel: 0404178670/ Linnéa

Blivande psykologistuderande önskar hyra lägenhet i centrala Åbo fr.o.m augusti. Ansvarfull och ordningsam, rök- och djurfri. Mia, tel. +358 443202021

Skötsam juridikstuderande önskar hyra en etta centralt i Helsingfors fr.o.m. augusti. Tel: 04573434989, Emma

Ett skötsamt studerande par från Österbotten önskar hyra lägenhet i H.fors. Vi inleder våra studier (ekonomi samt fysioterapi) i augusti. Ta kontakt! Tel.050-5763858 Email: ema.sundvik@gmail.com

Skötsam psykologistuderande söker etta i Åbo. Tel: 050-5145718

Trevlig familj på tre söker lägenhet med 2-3 rum i Helsingfors/esbo. Vi är rökfria och har inga husdjur. Tel:045-8415578/Sarah

UTHYRES

2 rum o kök,55m2 Ekenäs,Grev Moritzg.Hyra 660€+vatten 20€ Hiss, passar rörelsehämmande bra.Lunchcafe Seniora i samma hus.Butiker nära.Tel.040-5237730

KÖPES

Önskas köpa etta i Helsingfors. Tel: 050 5646516/Daniela

JOUR
DYGNET RUNT
050 34 71555
Vi hjälper i sorgen.

HELSINGFORS
BERGHÅLL 010 76 66500
FORUM 010 76 66620
MALM 010 76 66630
ÖSTRA CENTRUM 010 76 66590
TÖLÖ 010 76 66530
ESBO
ALBERGA 010 76 66610
ESBOVIKEN 010 76 66640
HAGALUND 010 76 66570

VANDA
DICKURSBY 010 76 66560
MYRBACKA 010 76 66600
HYVINGE 010 76 66580
KERVO 010 76 66550

Samtalspris 0,0835 €/ samtal + 0,1209 €/min

HOK-ELANTOS BEGRAVNINGSTJÄNST
hok-elannonhautauspalvelu.fi hok-elannonlakipalvelu.fi

Kultur för alla på Kimitoön
Sagalunds museum 02 421738
Dalsbruks Bruksmuseum
Björkboda låsmuseum 040 7219535
www.sagalund.fi

BERÄTTA OM DIN FÖRSAMLING!
Den här sidan finns till för dig. Roliga verksamhetsidéer, festliga jubileum eller en viktig gemenskap. Skriv, fotografera och berätta om vad som händer i DIN församling! Skicka in din artikel till redaktionen@kyrkpressen.fi. Redaktionen väljer och redigerar materialet.

Snilleblixten som blev en succé

Idén kom som en blix från klar himmel och en kort tid senare var läseklubben igång i samarbete med byns bibliotek. I klubben har flera generationer samlats kring Barnens Bibel och annan kristen barnlitteratur.

Hösten 2016 drogs ett helt nytt projekt igång i Jeppo kapellförsamling, nämligen en läseklubb för barn i förskolan samt årskurs 1-2. Idén kom från Linda Sjö, som säger att tanken kom som en blix från klar himmel medan hon var sjukskriven från sitt jobb. Hon föreställde sig på sin höjd några barn som satt på golvet och lyssnade till högläsning ur Barnens Bibel, men i verkligheten blev det hela 19 barn som anmälde sig och deltog i läseklubben. Det är nästan hälften av alla elever i de berörda klasserna i Jeppo-Pensala skola. Barnens intresse höll i sig och

klubben fortsatte på våren. Klubben ordnades direkt efter skolan. Eftersom Jeppo bibliotek är beläget på samma gård som skolbyggnaden behövde man inte ordna någon skjuts till klubben, utan barnen fick gå tillsammans med någon av ledarna. En del barn kunde sedan åka hem med den vanliga skolskjutsen medan andra åkte taxi som församlingen ordnat med. På så vis var det många barn som kunde delta trots att föräldrarna inte hade möjlighet att skjutsa till och från klubben. Totalt blev det tolv träffar under läsåret och det var åtta vuxna i olika åldrar som ställde upp som läsare.

Positiv erfarenhet för alla
Barnen delades in i grupper och varje grupp fick en vuxen som läste högt ur Barnens Bibel eller någon annan barnbok med kristet innehåll. Alla de frivilliga vuxna som ställde upp säger att det var en positiv erfaren-

STÅENDE FRÅN vänster: Katarina Nordström, Gun-Viol Lindborg, Carita Herrmans, Ole Nordström. Sittande från vänster: Solveig Grönlund, Linda Sjö, Nanna-Lisa Finskas. På bilden saknas Christer Fors.

het, såväl för dem själva som för barnen och deras föräldrar. Rooligast av allt tycker ledarna det har varit att få lära känna barnen och se deras spontanitet. En del barn har haft goda förkunskaper om Bibeln medan andra inte hört så många av berättelserna förut. Barnen har haft

många frågor och funderingar och det har varit en utmaning att kunna förklara bibelberättelserna på en nivå som passar barnen, trots att några av ledarna har erfarenhet av att undervisa i söndagsskolan. En annan utmaning har varit att få barnen att lugna ner sig och sitta stilla, men

Gun-Viol Lindborg säger att barnen ändå följt med i berättelserna och alltid kommit ihåg exakt var man slutade läsa förra gången. Läseklubben har fungerat som ett komplement till församlingens övriga barnverksamhet. – Det är numera inte så

många barn i söndagsskolan. En del tycker de är för stora för söndagsskola eller så kanske inte föräldrarna kan skjutsa, säger Nanna-Lisa Finskas. Linda Sjö håller med och infliker att många föräldrar vill passa på att sova ut på söndagarna istället för att gå till kyrkan eller skjutsa till söndagsskolan.

– Eftersom en del barn inte kommer till församlingen så kommer vi till dem, säger Katarina Nordström och får medhåll av de andra.

Vad har barnen tyckt om läseklubben då? Enligt ledarna har barnen trivts bra, och bland annat berättelserna om Munken och Kulan blev snabbt deras favorit. Ole Nordström konstaterar att den bästa responsen man kan få från barnen är att de vill vara med fler gånger, och därför kommer läseklubben att fortsätta i höst. Man hoppas också kunna inspirera andra församlingar och sprida konceptet vidare, eftersom det är en verksamhet med låg tröskel som når ut till alla.

LENA NORRBACK

PSALMVÄVEN JULI

1 T	2 F	3 Y		4 S	5 H	6 G	7 I	8 J	9 G	10 O		11 U	12 K	13 A	14 M	15 C	16 D	17 P
18 H	19 N		20 B	21 G		22 X	23 M	24 I	25 A	26 S	27 D	28 J	29 E	30 U		31 C	32 L	33 X
34 G	35 T	36 N	37 F		38 P	39 E	40 Y		41 K	42 T	43 P	44 Z		45 J	46 I	47 C	48 A	49 M
50 F	51 Z	52 P	53 N	54 Y	55 V	56 C		57 G	58 A	59 I	60 O		61 T	62 L	63 C	64 F	65 K	66 B
67 E	68 Y	69 X	70 I	71 N	72 M	73 R	74 H	75 F	76 K	77 C	78 D	79 L	80 T		81 V	82 C	83 J	84 S
85 M	86 U	87 Y	88 I	89 A	90 F	91 Z	92 H	93 O	94 X	95 J	96 V	97 P	98 E	99 C	100 K	101 L	102 O	103 B
104 T	105 D	106 J	107 I	108 F	109 Z		110 J	111 G	112 H	113 V	114 Y	115 X	116 Z	117 M	118 D	119 R	120 M	121 G
122 X	123 S	124 J	125 P	126 T	127 Z	128 A	129 F	130 H	131 N	132 M	133 C	134 B		135 G	136 V	137 E	138 U	139 Y

Konstruerat av ANN HUSMAN

A Öväntad flykt 48 13 128 58 89 25

B Plagg och väderstreck 134 20 103 66

C Skräror 15 63 99 56 31 47 82 133 77

D Står staty på Corcovado 105 16 27 78 118

E Strävan förr 29 137 67 39 98

F ”-- Barnen kan vi dela på,
Om du tar två så tar jag två.
-- Det sista delar vi itu,
Ett ben får jag, ett ben får du”

90 129 75 37 64 2 108 50

G Blir stickigt stängsel 121 34 135 57 9 21 111 6

H Ledsjukdom 112 18 74 130 5 92

I Fick inget med sig 59 24 70 7 46 107 88

J ”och hon ska sopa trappan och hon ska skura golv
och hon ska bära slask och ved och vatten”

95 8 124 45 28 106 83 110

K Stor klump 12 76 41 100 65

L Kan läggas på 62 101 32 79

M Skyddar kung 132 117 49 72 14 23 85 120

N Går med ström 19 36 131 71 53

O Hot mot järn 102 93 10 60

P Veklagan 38 97 125 52 43 17

R Anno domini 73 119

S Pojkspoling 4 84 123 26

T Är mången tidning numera 1 61 42 126 104 80 35

U Liten blodsugare 86 11 138 30

V En hastig skymt 55 113 136 96 81

X Rejäl skräll 22 69 115 122 94 33

Y Efterkommande 68 87 139 114 54 3 40

Z Energiskt 44 91 116 51 127 109

PSALMVÄVEN

Fyll i de ord som sökes på raderna A-Z. Motsvarande siffra i kombination med radens bokstav finns i rutfältet upptill. Flytta över bokstäverna så att den första bokstaven på rad A motsvarar A48, den andra A13 o.s.v. Den färdiga texten i rutfältet bildar en psalmvers. De första bokstäverna i raderna A-Z bildar psalmens namn.

Oftast håller sig Psalmväven till den nya psalmboken, men för att det ska vara klurigt kan det ibland hända att vi använder oss av en äldre version av någon psalm.

Rätt svar på förra Psalmväven är psalm 406, *Vår styrka är som blad*, vers 3 och halva vers 4, som börjar med orden ”Vår visdom är som morgonskyn”.

Vinnare i förra Psalmväven är: **Melita Lill-Smeds**, Lovisa, **Kristina Baér**, Mariehamn och **Peter Granfors**, Helsingfors. Grattis! Prisböckerna kommer på posten.

VINN
BÖCKER!

SKICKA IN!

Skicka in din lösning till Kyrkpressen, Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors senast 8.8.2017. Märk kuvertet ”Juli-Psalmväv”. Bland de rätta svaren lottar vi ut tre bokpris. Lycka till!

Psalm nr och vers i Psalmboken:

Som börjar med orden:

Namn & adress:

.....

.....

INKAST PATRICK WINGREN

Tillsammans

FRU WINGREN och jag är så olika man någonsin kan vara. Det betyder inte nödvändigtvis att vi inte förstår varandra. Faktum är att vi kanske känner varandra bättre än vi känner oss själva.

Ordet "komplement" för att beskriva styrkan i nära medmänskliga relationer har alltid stört mig. Jag tror inte alls att människan är mindre än sig själv när hon är ensam. Ändå är jag helt övertygad om att hon i en kärleksfull relation växer att bli sig själv mer lik.

En nära relation innebär inte att två bristfälliga individer kompletterar varandra till den grad att det totala skulle utgöra en fullständig helhet. Det förnuftiga vore i så fall att sätta all tid på att hitta den enda verkligt kompletterande, ett uppdrag som lämpar sig betydligt bättre för matematisk problemlösning och romantisk komedi än för liv som ska levas här och nu.

Teorin om komplement faller också i livsvägens båda diken samtidigt. Typ ensam är stark, vi är starkare tillsammans, men högst när vi är två. En mera onaturligt konstruerad lösning får man söka efter med ljus och lycka.

SÅ VARFÖR är det då inte gott för varken mannen eller kvinnan att vara allena? Jag har inget svar på den frågan. Jag själv söker ensamhet i så hög grad det bara är möjligt, flersamhet är något som ofta tvingas på mig. Ändå är det i mötet med andra som jag hämtar syre för att ensam kunna andas.

I sin djupaste form handlar relationen till en annan om att sammanfogas till ett; inte i bemärkelsen ett enda riktigt, fulländat, utan till ett oskiljaktigt. Energin i förälskelse, övertygelse och passion kastar oss i famnen på varandra. Då gäller det att inte krampaktigt gripa tag i ett försök att hållas kvar. Styrkan ligger inte i greppet om, utan i närheten till.

Det gemensamma handlar inte om att tänka lika, tycka lika, göra lika, vara likadana. Det gemensamma formas när vi vill älska det som vi inte är.

Det lönar sig inte att räddhåget kasta blickar på den kärlekstermometer vi konstruerat, den där som gör ett synnerligen dåligt jobb. Att mäta hur mycket vi känner har väldigt lite att göra med kärlek, även om film, böcker och vi själva försöker övertyga oss om motsatsen.

VI FÅR gåvan att välja att älska. Och om vi vågar välja att älska så kommer känslorna - ibland med förälskelsens oerhörda kraft, ibland i stillsamma viskningar. I former vi inte kunnat drömma om, i stunder där vi gång på gång blir målösa, överraskade.

Vår vilja att älska ger oss möjlighet att loda i en brunn av gränslös kärlek. Livets vatten, inte bara till läns, utan för oss. Det spelar ingen roll att vi knappt får ner skoveln under vattenytan, det är rörelsen, viljan, som är det viktiga.

Patrick Wingren är en samhällspolitiskt aktiv musiker från Jakobstad.

"Att mäta hur mycket vi känner har väldigt lite att göra med kärlek, även om film, böcker och vi själva försöker övertyga oss om motsatsen."

OPINION INFORMATION

Skicka insändaren till:

Kyrkpressen/opinion
Sandvikskajen 13, 00180 Helsingfors
E-post: redaktionen@kyrkpressen.fi

Insändare måste föras med skribentens namn samt för redaktionens bruk även adress och telefonnummer. Anonyma inlägg accepteras endast i undantagsfall. **Obs! Insändarnas** längd är högst 1 200 tecken. Redaktionen förbehåller sig rätten att förkorta insändarna. **Insänd text** returneras inte.

RECENSION KOMMENTAR

Ensidigt om Leif Salmén

"Men vad handlar det sist och slutligen om?", frågar sig Svante Lundgren i en recension av Leif Salméns senaste essäbok, "Det orientaliska rummet" (Kp 15.6.2017). Jag hade i och för sig kunnat avreagera mig med ett personligt mejl till vännen Svante, men hans recension var till den grad sur och vinklad att jag gärna delger min replik en större läsekrets. Det är Salmén värd, medan Lundgrens recension är minst lika ensidig som han beskyller Salmén för att vara.

Svante Lundgren "anar sig till" två syften med Salméns bok; dels att visa att denne är beläst och berest, dels att allt ont i denna värld (och framför allt Mellanöstern) enligt Salmén beror på västvärlden. Den analysen kan jag delvis köpa. Den största skönhetsfläcken i Salméns texter är utan tvivel hans mästrande ton i förhållande till sina läsare. Inte nog med att han koketterar med sina onekligen överlägsna kunskaper; mig stör det mer att han är arrogant nog att helt utelämnat alla hänvisningar och referenser (även om det kan ha skett på förlagets initiativ).

"Hur kan man läsa Salméns både djupsinniga och infallsrika texter om västvärldens delvis destruktiva inflytande inte bara på situationen i Mellanöstern utan på hela världen så ensidigt?"

Ja, han sportar till och med att ofta utelämnat förnamnen, liksom antydande att den personen borde varje läsare självfallet känna till. Sådant är inte värdigt en elegant essäist som Salmén.

Men den andra delen av Lundgrens analys är en överraskande inskränkt tolkning av en man som likaså är berest och beläst, speciellt som även han haft sitt hjärta på vänster sida. Hur kan man läsa Salméns både djupsinniga och infallsrika texter om västvärldens delvis destruktiva inflytande inte bara på situationen i Mellanöstern utan på hela världen så ensidigt? Att retoriskt fråga sig om det är västvärldens fel att Islamiska Staten "är tvungen att kasta ner homosexuella från hustaken" är direkt lumpet, och inte värdigt en kunnig forskare som Lundgren.

Grovt är också att skriva

att Salmén "sida upp och sida ner spyr galla över Angela Merkel". Det handlar trots allt om enbart några sidor i en av texterna, kallad "Den goda människan från Berlin", med anspelning på Brecht. Och riktigt gubbigt blir den gode Lundgren då han avfärdar Salméns onekligen hårt skrivade syrligheter om "den europeiska politikens pygméer" med att sanningen tvärtom är att utvecklingen under de senaste 25 åren har gått i en helt annan och bättre riktning, på alla plan. Halleluja!

För mig, och hoppeligen också för många andra läsare av Leif Salméns bok var den stora behållningen hans förmåga att förankra mycket av det som nu sker, främst i Europa och Mellanöstern, i de två-tre senaste sekulernas historia, såväl inom politik och eko-

nomi som idéhistoria. Om man frånser den överlägsna tonen och de syrliga sarkasmerna bjuder Salmén på många insikter, läsefrukter och nya infallsvinklar. Kvaliteter man tycker att en djuping som Svante Lundgren hade uppskattat bättre.

THOMAS ROSENBERG
Lovisa

SVAR: 1,1 miljarder människor har lyfts ur fattigdom sedan 1990. 767 miljoner människor levde på mindre än 1,9 dollar per dag år 2013, ner från 1,85 miljarder år 1990.

Spädbarnsdödligheten i världen var år 1960 över 120 (per tusen födselar), idag omkring 30. År 1990 var 76 procent av alla personer över 15 år läskunniga, 2010 var 85 procent det.

Det återstår stora problem i vår värld, men den positiva utvecklingen som finns bakom dessa (och andra) siffror är faktiskt värd ett icke-ironiskt halleluja.

SVANTE LUNDGREN

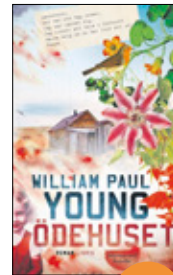
Pocketläsning för lata dagar!

Lena Helgesson
CP-barnet - Kampen, sorgen, glädjen
"Jonas hade en cp-skada och jag ville inte kännas vid den. Tälde den inte helt enkelt."
Libris, pocket

Naomi Linehan, Kari Rosvall
Barnet från ingenstans
Kari Rosvall var ett av de tiotusentals barn som avlades för att bli en del av Hitlers rena, ariska tyska rike.
Libris, pocket

William Paul Young
Ödehuset
Mack är på väg till ödehuset - den plats där hans yngsta dotter hölls fången och antagligen mördades. Om Gud finns, hur kan det då finnas så mycket ondska i världen?
Libris, pocket

Brené Brown
Resa sig stark
Brené Brown undersöker vad som händer i oss när vi slagit i botten och ska försöka ta oss upp igen. Vilka känslor har vi då vi ligger där nedsagna? Hur gör de som klarar att komma på fötter igen?
Libris, pocket

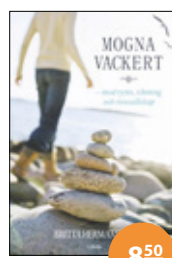

Peter Halldorf
Andens folk
Följ med på en vandring genom Apostlagärningarna. **Libris, pocket**

Peter Halldorf
Heligt år
En vandring genom det heliga årets olika tider. Fasta och fest, vardag och söndag blir en väg som låter oss träda in i Guds rike.
Libris, pocket

Patricia Tudor-Sandahl
Längtan visar vägen
- 365 texter för din inre hälsa
En kort text om livet för årets alla dagar.
Libris, pocket

Britta Hermansson
Mogna vackert - med rytm, riktning och resällskap
Tre verktyg för alla oss mitt-i-livet-människor för att våga ta emot det liv som har getts oss, istället för att krampaktigt försöka få ihop det så kallade livspusslet.
Libris, pocket

Vi ses i Pieksämäki!
Fontana Media är med på Kyrkans Ungdoms sommarläger i Pieksämäki 25-30.7. Vi dukar upp ett stort utbud av böcker och ordnar **fyndkarusell!** ett nytt lass med böcker till nedsatt pris varje dag. Vi ses!

– Jag röker inte, jag dricker inte och är aldrig ute sent på kvällarna. Ändå har jag en sådan fruktansvärd huvudvärk. – Kan det måne vara glorian som trycker?

DRAMA ISTÄLLET för katederundervisning. Dennis Svenfelt kallar fram gruppen som ska framföra liknelsen om den förlorade sonen i modern tapping.

Läger från jul till pingst

”Härlig är jorden” ljuder i kapellet vid Pörkenäs lägergård när 42 konfirmandröster stämmer in i julpsalmen.

TEXT OCH FOTO: **EMELIE MELIN**

Framme på altaret står en liten julgran.

– Idag firar vi jul och tänker på vad det betydde att Jesus kom, säger **Mi Lassila**, ungdomsarbetsledare i Pedersöre och Purmo församlingar.

Det kalla sommarvädret verkar stämma in i julfirandet. Utanför lägergården syns inga konfirmander till. När man öppnar dörren till huvudbyggnaden och går upp för trapporna ökar ljudnivån betydligt. Här i soffgruppen har ett gäng hjälpledare och några konfirmander samlats.

– Vi pratar om kramar, säger **Emma Björklund**. Hon och **Janita Rantamäki** har varit hjälpledare på flera läger. För **Filip Nyfelt** är det här första lägret som ledare och **Emma Anttila** är på sitt andra.

Varför vill ni vara hjälpledare? – Kvällsprogrammen och gemenskapen mellan ledarna, svarar Rantamäki genast och de andra hummar instämmande.

Vad är viktigt för ett lyckat skriftskolläger?

– Jag tror det är viktigt att försöka vara en förebild för konfirmanderna. Alla hjälpledare

är olika och vi kan visa att alla får vara olika, säger Björklund.

– Och att de får känna att alla får vara med, säger Nyfelt.

– Att man finns där i både smått och stort, säger Rantamäki.

De elva hjälpledarna har ett späckat schema. När konfirmanderna har undervisning övar de sketcher och planerar program. De håller andakter, leder smågrupper och är nattvakter. Inte ens på fritiden får de slappna av helt, för då ska de hinna umgås med konfirmanderna.

Vad är utmanande med att vara ledare?

– Andakter är lite svårt, säger Anttila och Rantamäki instämmer. Det är så viktigt vad man säger, att få det rätt. – Och att hitta kontakten till konfirmanderna kan vara ganska svårt, tillägger Björklund.

De kan av erfarenhet konstatera att alla skriftskolläger är olika, eftersom människ-

”Vi sparar allt det bästa till sist.”

Janita Rantamäki

or är olika. Gruppdynamiken påverkar smågruppsdiskussionerna och hur olika lekar och sketcher tas emot. Gemensamt för alla läger de varit på är den godastämningen.

På fredag kväll kommer lägrets höjdpunkt med teater och lekar.

– Vi sparar allt det bästa till sist, lovar Rantamäki.

Men redan ikväll väntar en traditionell programpunkt, *Fångarna på Pörkenäs*, en lagtävling där grupperna samlar ledtrådar genom att klara utmaningar på olika stationer.

Upplever kyrkoåret

Klockan närmar sig mellanmål och samling i smågrupper. Gruppssamlingarna är ett fast inslag under lägerdagarna. I väntan på den nya konfirmandplanen håller församlingarna på att utveckla undervisningsformerna.

– Vi vill komma bort från katederundervisningen, säger Mi Lassila. Vi behöver också ge upplevelser.

Därför har de valt att bygga upp lägret enligt kyrkoåret. Dagens julfirande följs av påsken med teman som Jesus lidande och mänskligt lidande, förlåtelse och nåd. För första gången kommer konfirmanderna fira nattvard redan på lägret, för att avdramatisera konfirmationen. Pingstens tema är livet i den kristna församlingen och mission. – Klockan sju kommer

Gospel Riders att brumma in på gården med motorcyklar och läderjackor och berätta om varför de älskar att åka och varför Jesus är bäst.

Den fjärde och sista hela lägerdagen har temat relationer, från vänskap till sällskapande och sex.

Eftermiddagslektionerna har de skippat. Den här eftermiddagen får konfirmanderna istället visa prov på kreativitet och tolka olika bibelberättelser till modern tid.

I uppsättningen av den förlorade sonen säljer den yngre sonen den gyllene fidget spinner, årets roterande modeleksak, som han fått i sitt arv. Efter att ha slösat bort pengarna och blivit övergiven av sina beundrare får han skura toaletter på McDonalds.

Innan middagen – risgrynsgröt och skinksmörgås – hinner en grupp konfirmander sätta sig ner och prata om de första lägerintrycken. **Alva Enqvist, Gustav Rosengård, Johanna Asp, Jimmy Borgmästars, Veera Moilanen** och **Amanda Östman** är överens om att lägret är kul och motsvarar vad kompisar och syskon berättat.

– Alla säger ju att rippilägret är något man minns, säger Moilanen.

Vad har varit roligast hittills?

– Fritiden, säger Rosengård. – Skulpturbyggandet, tycker Borgmästars.

– Men vi vann ju inte, protesterar några av de andra.

Däremot är de överens om att segern i kvällens Fångarna på Pörkenäs kommer tas

hem av deras grupp.

Vad kommer ni minnas härifrån? – All tid med kompisarna, säger Enqvist.

– Lägerledarna, för de är sköna, säger Borgmästars.

– Ni kan ju själva bli ledare nästa år, föreslår deras grupp- ledare Björklund.

Varsamt i gråzoner

Som ungdomsarbetsledare har Mi Lassila hunnit jobba på många skriftskolläger. För henne är det viktigt att ingen konfirmand ska känna sig ensam, utan att alla ska bli sedda och känna sig trygga att komma med frågor och funderingar om liv och tro. De vuxna ledarna får lov att tråda kring synd och rätt och fel i frågor där alla kristna inte är ense.

– Om man inte går varsamt fram vågar de inte komma med frågor och rädslor som de själva bär på. Som ung tänker man så otroligt svartvitt, men livet lär att det finns gråzoner, säger Lassila.

Ett lika viktigt mål är att var och en ska hitta en tro som bär genom livet. Därför är skriften en viktig del av skriftskolläget. Alla konfirmander får en Bibel att göra till sin egen, att strecka under och anteckna i. Hennes personliga favoritstund på lägren är aftonandakterna.

– Att lugna ner sig vid dagens slut, att inte bara prata om utan leva i.

”RIPPILÄGRET ÄR något man minns.” Konfirmanderna Johanna Asp, Amanda Östman, Alva Enqvist, Veera Moilanen, Jimmy Borgmästars, Gustav Rosengård och deras gruppleddare Emma Björklund och Felicia Lindfors.